

Брюксел, 26.10.2016 г.
COM(2016) 705 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Космическа стратегия за Европа

Космическото пространство има важно значение за Европа.

Европа — държавите членки, Европейската космическа агенция (ЕКА), Европейската организация за експлоатация на метеорологични спътници (EUMETSAT) и ЕС — постигна много успехи в космическото пространство с революционни технологии и проучвателни мисии, като например мисията „Розета“ на ЕКА, уникален капацитет за наблюдение на Земята и метеорологичните явления, като например METEOSAT, както и водещи световни търговски системи за далекосъобщения и изстрелване с групата „Ариана“ и „Вега“. На Европа днес се пада вторият по големина космически бюджет в света¹ с програми и съоръжения, които обхващат различни европейски държави. Между 2014 г. и 2020 г. ЕС самостоятелно ще инвестира над 12 млрд. EUR в космически дейности. Съюзът притежава космически системи на световно ниво като „Коперник“² за наблюдение на Земята, EGNOS³ и „Галилео“⁴ за спътникова навигация и географско позициониране. С 18 спътника в орбита понастоящем и над 30 планирани за следващите 10—15 години, ЕС е най-големият институционален клиент на услуги по изстрелване на спътници в Европа.

Космическите технологии, данни и услуги се превърнаха в абсолютна необходимост в ежедневието на европейските граждани, когато използват мобилни телефони и навигационни системи за автомобилите, когато гледат спътникова телевизия или теглят пари. Спътниците осигуряват незабавно данни при настъпване на бедствия като земетресения, горски пожари или наводнения, което позволява на аварийните и спасителните екипи да координират по-добре своите усилия. Селското стопанство се възползва от подобреното ползване на земята. Транспортната и енергийната инфраструктура са по-безопасни и могат да бъдат използвани по-ефикасно благодарение на спътниковите технологии. Глобалните предизвикателства, дължащи се на нарастващото население, увеличеното търсене на ресурси и изменението на климата, изискват информация за нашата планета, която може да бъде осигурена по-лесно от решение, базирано на космическия сектор.

Космическите технологии, данни и услуги могат да спомогат за много политики на ЕС и ключови политически приоритети, включително конкурентоспособността на нашата икономика, миграцията, изменението на климата, цифровия единен пазар и устойчивото управление на природните ресурси. Космическото пространство е и от стратегическа важност за Европа. То затвърждава ролята на Европа като по-силен глобален фактор и е актив за нейната сигурност и отбрана. Космическата политика може да спомогне за повишаването на заетостта, растежа и инвестициите в Европа. Инвестициите в космическото пространство извеждат науката и научните изследвания на ново ниво. Европа разполага с космически сектор на световно ниво със силно развита промишленост за производство на спътници, която държи около 33 % от отворените световни пазари, и с динамичен сектор на услугите надолу по веригата с голям брой МСП. В европейската космическа икономика, включително производството и услугите, са заети над 230 000 специалисти, като през 2014 г. нейната стойност беше

¹ Консолидираният бюджет за космическия сектор (държави членки, ЕС, ЕКА и EUMETSAT) се изчислява на 7 милиарда евро през 2015 г.

² Европейска програма за наблюдение и мониторинг на Земята.

³ Европейската геостационарна служба за навигационно покритие, която засилва сигнала на Глобалната система за позициониране (GPS) в цяла Европа.

⁴ Европейска глобална навигационна спътникова система, подобна на GPS.

оценена на 46—54 млрд. EUR, което представлява около 21 % от стойността на световния космически сектор⁵.

Цялостната международна ситуация в космическия сектор се променя бързо: конкуренцията се увеличава; нови участници внасят предизвикателства и нови амбиции в космическото пространство; космическите дейности придобиват все по-изразен търговски характер с по-голямо участие на частния сектор; значителните технологични промени разрушават традиционните промишлени и бизнес модели в сектора, като намаляват разходите за достъп и използване на космическото пространство. Комбинацията от космически данни с цифрови технологии и други източници на данни разкриват много възможности за бизнес за всички държави членки.

Европа трябва да бъде единна, за да поддържа своята водеща позиция в космическото пространство, да увеличава своя дял на световните пазари, свързани с него, и да се възползва от изгодите и възможностите, които то разкрива. Поради това въз основа на член 189 от Договора (ДФЕС) Комисията предлага нова космическа стратегия за Европа, която е насочена към постигането на четири стратегически цели.

1. МАКСИМАЛНО УВЕЛИЧАВАНЕ НА ПОЛЗИТЕ ОТ КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ОБЩЕСТВОТО И ИКОНОМИКАТА НА ЕС

Потенциалът на космическите решения все още не е напълно оползотворен, а това важи и за още по-големите възможности, разкривани от космическите данни. Космическият сектор трябва да бъде по-добре свързан с други политики и икономически области на равнището на ЕС и във всички държави членки. Потенциалът на космическите програми на ЕС „Коперник“, EGNOS и „Галилео“ трябва да бъде оползотворен по-добре. Целта на Комисията е да оптимизира ползите от космическото пространство за обществото, а в по-широк план — за икономиката на ЕС. Постигането на това означава повишаване на търсенето сред публичните и частните потребители, улесняване на достъпа до космически данни и на използването им, както и стимулиране на развитието и използването на иновативни приложения надолу по веригата. Това означава също така да се гарантират непрекъснатостта и развитието, ориентирано към потребителите, на космическите програми на ЕС.

1.1. Насърчаване на използването на космически услуги и данни

Данните и услугите, получавани от космически системи, включително спътникови снимки, информация за географско позициониране и спътникови комуникации, вече допринасят за редица публични политики и икономически сектори: от опазване на околната среда през безопасност на транспорта, прецизно земеделие, контрол на рибните запаси, наблюдение на морските пътища и откриване на нефтени разливи, до устройство на територията и регионално планиране. Потенциалните области на приложение са огромни и все още не са напълно проучени. Ето защо Комисията ще насърчава използването на космически услуги, данни и приложения в политиките на ЕС винаги, когато те осигуряват ефективни решения. Тя ще гарантира, че законодателството на ЕС осигурява подкрепа за тяхното навлизане и ще извършва

⁵ Socioeconomic impacts from space activities in the EU in 2015 and beyond (Социално-икономически въздействия от космическите дейности в ЕС през 2015 г. и след това), проучване на PwC, юни 2016 г.

редовен преглед, за да установява всякакви пречки и нови възможности, включително административно опростяване.

Комисията ще предприема конкретни мерки, включително регулаторни, когато това е обосновано и полезно⁶, за да въведе „Галилео“ в определени пазари или определени области, като например мобилните телефони, европейската критична инфраструктура и въздухоплаването. Новите чипсетове и приемници, пускани на европейския пазар, следва да бъдат съвместими с „Галилео“ и EGNOS. За да подкрепи усилията на промишлеността, Комисията ще въведе доброволни схеми за етикетиране и сертифициране.

В по-дългосрочен план Комисията ще насърчава навлизането на космически решения чрез мерки за стандартизация и пътни карти, както и чрез включване на космическото пространство в бъдещи стратегии, отнасящи се например за автономните и свързаните автомобили, железниците и безпилотните летателни апарати (дронове). Комисията ще публикува европейски план за радио навигация с цел улесняване на въвеждането на приложения, базирани на глобалната навигационна спътникова система, в секторните политики.

Това начинание следва да бъде подпомогнато от съпътстващи мерки на национално и регионално равнище. Комисията съвместно с GSA⁷ и други субекти ще организира кампании за повишаване на информираността, ще изгради поддържащи мрежи (например „щифетите“ по програма „Коперник“ и академия „Коперник“) и ще предоставя техническа помощ при използването на иновативни и трансгранични обществени поръчки за космически решения.

„Коперник“ е един от водещите доставчици на данни от наблюдението на Земята. Въпреки това поради технически пречки понастоящем потребителите не могат да използват в пълна степен данните и информацията, предоставяни от „Коперник“. Поради това Комисията ще подобри достъпа до космическите данни и използването им, като създаде възможност за тяхното взаимно обогатяване с данни от други източници, улеснявайки интегрирането с цифрови научноизследователски инфраструктури, при взаимно допълване с Европейската инициатива за компютърни услуги в облак. По-конкретно Комисията ще засили разпространението на данни от наблюдението на Земята, генерирани от „Коперник“. Тя ще стартира няколко базови платформени услуги, предлагащи достъп до допълнителни масиви от данни и онлайн капацитет за обработка, в които европейската промишленост ще поеме водеща роля. Тези мерки ще разкрият нови възможности за бизнес за европейската промишленост, включително МСП и стартиращи предприятия, и ще позволят на научноизследователските институции, публичните органи и дружествата да разработват космически решения и да се възползват от такива. Тъй като често се налага космическите данни да се използват заедно с некосмически данни, за да се оползотвори техният пълен потенциал за крайните потребители, Комисията ще отдели специално внимание на оперативната

⁶ Евантуалните законодателни предложения ще подлежат на изискванията съгласно Насоките на Комисията за по-добро регулиране, SWD(2015) 111.

⁷ GSA — Европейската агенция за глобалната навигационна спътникова система (ГНСС), е агенция на ЕС, отговаряща за експлоатацията на EGNOS и „Галилео“.

съвместимост на масивите от данни въз основа на Директивата за INSPIRE⁸ и Европейската рамка за оперативна съвместимост.

Наличието на по-силни връзки с търговския сектор надолу по веригата е от съществено значение за разработването на приложения, съобразени с конкретните нужди, достигането до нови потребители и свързването на космическото пространство с други сектори. Поради това Комисията ще създаде рамкови условия за поощряване на тези връзки. Тя ще определи ясни граници между безплатните основни информационни услуги, базирани на „Коперник“, и търговските приложения надолу по веригата. Тя ще въведе също така „отраслов тест“ за проверка на способността на доставчиците надолу по веригата да предоставят надеждна услуга на достъпна цена.

Съобщенията Земя — Космос и спътниковите комуникации също могат да подобрят свързаността за цифровото общество и цифровата икономика на Европа. Спътниците могат да осигурят икономически ефективни решения по-специално за свързването на активи и хора в отдалечени райони и морски зони или като част от бъдещите мрежи от пето поколение (5G), когато за голям брой приложения и услуги, използващи космически данни, също ще е нужна непрекъсната свързаност. Комисията ще работи с държавите членки за подкрепа на дългосрочни рамки за сътрудничество, които насърчават съвместната работа чрез мрежи, базирани на спътникови и наземни технологии, и свързват съответните бизнес общности.

Основни действия: Комисията:

- *ще поддържа, когато това е обосновано и ползотворно, навлизането на решения, базирани на „Коперник“, EGNOS и „Галилео“, в политики на ЕС, включително в краткосрочен план, с мерки, въвеждащи използването на „Галилео“ за мобилни телефони и критична инфраструктура, използваща синхронизация по време;*
- *ще улеснява използването на данните и информацията, получени по програмата „Коперник“, като засили разпространението и създаде платформени услуги, подкрепяйки интерфейси с некосмически данни и услуги;*
- *ще стимулира развитието на космически приложения с по-голямо участие на нови субекти от различни сфери;*
- *заедно с държавите членки и промишлеността ще подкрепя ефикасното и обвързано с търсенето използване на спътникови комуникации, така че да поощрява повсеместна свързаност във всички държави членки.*

1.2. По-нататъшно развитие на космическите програми на ЕС и задоволяване на новите потребности на ползвателите

Частният сектор ще използва космически решения и ще инвестира в тях само ако потребителите и предприятията са уверени, че предоставянето на услуги и данни от „Коперник“, EGNOS и „Галилео“ ще продължи и в бъдеще. Поради това Комисията потвърждава своя ангажимент към стабилността на космическите програми на ЕС и укрепването на конкурентните предимства на системите чрез функции като автентификация и голяма точност за „Галилео“. В условия на променяща се среда и

⁸ Директива 2007/2/ЕО за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE), ОВ L 108, 25.4.2007 г., стр. 1.

бързо растящ пазар тези системи трябва да продължат да се развиват, за да гарантират предоставянето на най-съвременни услуги с по-голяма ефективност и устойчивост.

Комисията ще завърши развитието на третото поколение на EGNOS, за да въведе подобрения и да обхване допълнителни сектори, като например морския. Това ще направи системата EGNOS по-привлекателна и ще спомогне тя да се превърне в ключова част от радионавигацията в Европа. Целта на Комисията е да затвърди второто поколение на „Галилео“ и „Коперник“ като важна референтна система на глобално равнище. Това ще изисква непрекъснато подобряване на сегашните услуги и инфраструктура.

Ще бъдат разгледани допълнителни услуги, задоволяващи възникващи потребности в конкретни приоритетни области, включително: i) изменението на климата и устойчивото развитие, наблюдението на емисиите на CO₂ и други парникови газове, земеползването и горското стопанство, и промените в Арктическият регион⁹ — с „Коперник“; и ii) сигурността и отбраната, с цел да се подобри капацитетът на ЕС за реагиране на променящите се предизвикателства, свързани с граничния контрол и морското наблюдение чрез „Коперник“ и „Галилео“/EGNOS. При това разширяване ще бъдат взети предвид новите технологични достижения в сектора, необходимостта да се гарантира адекватно ниво на сигурност на инфраструктурата и услугите, наличието на различни източници на данни и дългосрочният капацитет на частния сектор да предлага подходящи решения.

Комисията ще актуализира процесите за консултация с потребителите и ще създаде специални потребителски платформи, за да гарантира, че разработките се определят от потребностите на потребителите, включително по отношение на изискванията, свързани със сигурността. Там, където това може да е по-ефективно и би увеличило наличното финансиране, и като бъде взет надлежно предвид опитът от миналото, Комисията ще проучи алтернативни бизнес модели (публично-публични и публично-частни партньорства или покупката на услуги).

Основни действия: Комисията:

- ще запази ангажимента си за стабилността на космическите програми на ЕС и ще подготви нови поколения, ориентирани към потребителите, за да продължи да предоставя най-съвременни услуги. За тази цел Комисията ще проучи алтернативни бизнес модели и ще взема предвид технологичния напредък;
- ще разгледа възникващите потребности, свързани по-специално с изменението на климата/устойчивото развитие и сигурността и отбраната.

2. ПООЩРЯВАНЕ НА ГЛОБАЛНО КОНКУРЕНТОСПОСОБЕН И ИНОВАТИВЕН ЕВРОПЕЙСКИ КОСМИЧЕСКИ СЕКТОР

Европейската космическа промишленост се изправя пред засилена конкуренция в световен мащаб. Сигурността на доставките и способността на отрасъла да изнася своите продукти са повлияни от силната зависимост от неевропейски критични компоненти и технологии. Иновативни промишлени процеси предизвикват революция

⁹ В съответствие с интегрираната политика на Европейския съюз за Арктика (JOIN(2016) 21 final).

в сектора. Космическите дейности все повече се отварят за частни инвестиции в областта на спътниковите комуникации, наблюдението на Земята и дори ракетите — носители. Космическото пространство днес е част от глобалната верига за създаване на стойност, която привлича все повече дружества и предприемачи, т.нар. „Ново космическо пространство“, които разширяват традиционните граници на космическия сектор. Това разкрива нови възможности за разработване на иновативни продукти, услуги и процеси, които могат да бъдат от полза за промишлеността във всички държави членки, като създават нов капацитет и добавят стойност в космическия сектор и извън него.

Европа трябва да запази и да затвърди още повече своя капацитет на световно ниво да изобретява, разработва, изстрелва, управлява и използва космически системи. За да гарантира това, Комисията ще подкрепя конкурентоспособността на цялата верига на доставки и субекти от промишлеността до научноизследователските организация. Тя ще поощрява и възникването на предприемаческа екосистема, която разкрива нови източници на финансиране, създава нови възможности за бизнес и гарантира, че това ще бъде от полза за всички предприятия във всички държави членки.

2.1. Подпомагане на научните изследвания, иновациите и развитието на умения

Дейностите на равнището на ЕС, свързани с космически научни изследвания, следва да бъдат насочени по балансиран начин към всички сегменти на веригата за създаване на стойност в космическата промишленост и да спомагат за трансфера на технологии/взаимното обогатяване с други, некосмически сектори. Те следва да улесняват достъпа до космически данни на програмите за научни изследвания и иновации, за да се създават условия за важни научноизследователски пробиви и достигане до голям брой пазарни сегменти.

В контекста на научноизследователските програми на ЕС Комисията ще отдаде приоритет на действия срещу уязвимостта на европейската верига за доставки, като подпомага разработването на критични космически компоненти, системи и технологии, свързани с технологичната независимост. Тя ще подкрепя задоволяването на дългосрочните потребности от НИРД, включително революционни пробивни технологии, достъп на ниска цена или по алтернативен начин до космическото пространство и обслужване в орбита. Комисията ще подкрепя и разработването на нови промишлени процеси и производствени инструменти и ще подобрява подкрепата за технологична зрялост, включително дейности за демонстрация и валидиране в орбита, за да се съкрати срокът до пускането на пазара.

Комисията ще се стреми да гарантира също така, че бъдещите научноизследователски дейности обединяват по-добре космическите научни изследвания с други области на политиката в отговор на глобални предизвикателства и предизвикателства пред обществото. Тя ще насърчава хоризонталните полезни взаимодействия и мултидисциплинарните подходи, които позволяват взаимното обогатяване на идеи и сливането/отделянето на космически и некосмически технологии. Това ще бъде направено в сътрудничество със съществуващите инициативи — като Европейските технологични платформи и съвместните технологични инициативи. По-тясното свързване на космическите научни изследвания с фундаменталните изследвания ще подпомогне използването на научните данни за космическото пространство от европейските космически научни и проучвателни мисии и развитието на научния

инструментариум. Това ще поощрява и сътрудничеството между научните, инженерните и производствените екипи.

Освен това Комисията ще организира редовен диалог със субекти от промишлеността и други участници в иновациите, включително научноизследователската общност и потребителите на приложения и услуги, с цел по-добро задоволяване на техните потребности, свързани с конкурентоспособността. Комисията ще улеснява използването на правата върху интелектуална собственост, притежавани от ЕС, включително патенти и авторско право, за да стимулира иновациите и икономическия растеж.

С Европейските структурни и инвестиционни фондове Комисията ще подпомага научните изследвания и иновациите в държавите членки и регионите, които са определили космическото пространство като приоритет в своите стратегии за интелигентна специализация, и ще улеснява трансграничното сътрудничество между техните субекти в областта на научните изследвания и иновациите.

Като част от Програмата на ЕС за нови умения Комисията ще създаде специален секторен алианс за уменията, свързани с наблюдението на космическото пространство и Земята, като събира ключови заинтересовани лица от промишлеността, научните изследвания, университетите и публичните органи, за да се заемат с изискванията за нови умения в сектора. Комисията ще поощрява по-тясното сътрудничество с Европейския институт за иновации и технологии и неговите общности на знание и иновации и ще засили дейностите и проектите за повишаване ролята на космическата наука в образованието и науката.

Основни действия: Комисията:

- *ще увеличи усилията си за подпомагане на НИРД във връзка с космическото пространство в сътрудничество с държавите членки и ЕКА и ще преразгледа своя стратегически подход към повишаването на конкурентоспособността на европейския космически сектор;*
- *ще засили използването на иновативни схеми за обществени поръчки, за да стимулира търсенето на иновации¹⁰ и да проучи нови подходи за увеличаване на инвестициите на частния сектор и партньорствата с промишлеността¹¹;*
- *заедно с държавите членки и ЕКА ще подкрепя използването на пътни карти за общи технологии¹², за да гарантира по-голямо взаимно допълване на проектите за НИРД;*
- *ще включи наблюдението на космическото пространство и Земята в подробния план за действие за секторно сътрудничество във връзка с уменията, за да се отговори на новите изисквания за умения в сектора.*

¹⁰ Например поръчки за иновации в предпазарен стадий и обществени поръчки на новаторски решения.

¹¹ Например публично-частни партньорства, основани на договорни споразумения или произтичащи от съвместна технологична инициатива.

¹² Подобни на тези, включени в процеса за хармонизация на космическите технологии на ЕКА.

2.2. Поощряване на предприемачеството и на нови възможности за бизнес

Необходими са спомагателни мерки и изграждане на капацитет във всички държави членки и на европейско равнище, за да се създаде подходяща екосистема и благоприятна регулаторна и бизнес среда, която да подтикне частния сектор към поемане на по-голям риск и да насърчи предприятията да разработват иновативни продукти и услуги.

Комисията ще подпомага европейските предприемачи в космическия сектор при стартирането и разширяването им на единния пазар, като например проучи подхода „първи клиент“. Тя също така ще подкрепя достъпа до финансиране за космическото пространство в контекста на Плана за инвестиции за Европа и програмите за финансиране на Съюза¹³. Инвестиционният план и по-специално Европейският фонд за стратегически инвестиции могат да играят важна роля за подкрепата на проекти за иновации и Комисията ще влезе в диалог с ЕИБ/Европейския инвестиционен фонд¹⁴ по тази тема. Тя също така ще проучи полезните взаимодействия с планирания фонд за инвестиции във фондове, когато става дума за стартиращи предприятия. Комисията ще насърчава и дейности за повишаване на информираността и популяризиране с цел осведомяване на космическия сектор и местните финансови посредници относно възможностите, предлагани от инициативите и програмите на ЕС.

Възникването на екосистема, която благоприятства бизнеса и иновациите, също ще бъде подпомагано на европейско, регионално и национално равнище чрез създаването на космически центрове, които свързват космическия, цифровия и потребителския сектор. Целта е космическото пространство да се отвори за нови участници и отрасли извън космическия сектор, включително иновативни предприемачи в областта на ИКТ, и потребителски сектори като енергетиката, транспорта и други. Това може да се основава на съществуващи инструменти в рамките на Комисията, бизнес инкубаторите на ЕКА и инициативи в държавите членки (например клъстери и ускорители за иновации). Комисията ще подпомага обмена на най-добри практики и общи спецификации и ще изгражда капацитет, който позволява на всички държави членки да извличат ползи от космическия сектор.

Комисията ще увеличи подкрепата си и за МСП, стартиращи предприятия и млади предприемачи посредством бизнес инкубатори и използването на награди и конкурси, като Masters на „Коперник“ и „Галилео“. Инициативите ще обхващат различните цикли от стопанското развитие (например ускорителите за космически технологии, предоставящи подпомагане на много ранен етап (предстартово финансиране) и подпомагащи нови идеи и тяхното развитие).

Основни действия: Комисията:

- *ще увеличи подпомагането за космически предприемачи чрез програмите за финансиране на ЕС, за да улесни по-нататъшното финансиране на инвестиции в космическия сектор;*
- *ще влезе в диалог с ЕИБ и Европейския инвестиционен фонд относно подпомагането на инвестиции в космическия сектор като част от цялостния*

¹³ По-специално „Хоризонт 2020“, COSME и Европейските структурни и инвестиционни фондове.

¹⁴ Европейска инвестиционна банка/Европейски инвестиционен фонд

Инвестиционен план за Европа;

- *ще подпомага стартиращи предприятия в космическия сектор, включително проучвайки полезните взаимодействия с планирания фонд за инвестиции във фондове, и ще улеснява възникването на космически центрове и кълстери в цяла Европа.*

3. ЗАСИЛВАНЕ НА АВТОНОМНОСТТА НА ЕВРОПА В ДОСТЪПА И ИЗПОЛЗВАНЕТО НА КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО В СИГУРНА И БЕЗОПАСНА СРЕДА

Космическият капацитет е от стратегическо значение за целите на политиката по граждански и търговски въпроси и в областта на сигурността и отбраната. Европа трябва да гарантира своята свобода на действие и автономност. Тя трябва да има достъп до космическото пространство и да може да го използва безопасно. Достъпът до радиочестотен спектър трябва да бъде гарантиран и защитен от смущения при пълно взаимно допълване с целта на политиката в областта на радиочестотен спектър за максимална ефективност на използването му.

Космическото пространство се превръща все повече в среда на противоборство и оспорване. По света се появяват нови конкуренти — публични и частни, подтиквани донякъде от намалените разходи за разработване и изстрелване на спътници. Все по-големи опасности възникват и в космическото пространство: от космическите отпадъци до кибернетичните заплахи или въздействието на космическите метеорологични явления. В резултат на тези промени все по-голяма важност придобиват засилените полезни взаимодействия между гражданските и отбранителните аспекти. Европа трябва да разчита на своите активи и да използва космическия капацитет, за да отговори на потребностите от сигурност и безопасност на държавите членки и ЕС.

3.1. Запазване на автономния достъп на Европа до космическото пространство

Комисията ще работи с ЕКА, държавите членки и отрасли, за да гарантира, че Европа запазва автономен, надежден и икономически ефективен достъп до космическото пространство.

През следващите 10—15 години ЕС планира да изстреля над 30 спътника за своите програми „Коперник“ и „Галилео“, по-специално в класа на бъдещите европейски ракети — носители, като „Ариана-6“ и „Вега С“, с което ЕС ще се превърне в най-големия европейски институционален клиент. Поради това Комисията ще обобщава потребностите от услуги по изстрелване на програмите на ЕС и ще действа като интелигентен купувач на европейски надеждни и икономически ефективни решения за изстрелване.

От решаващо значение е Европа да продължи да разполага с модерни, ефективни и гъвкави инфраструктурни съоръжения. В допълнение към мерките, предприети от държавите членки и ЕКА, Комисията ще обмисли начини в рамките на своите области на компетентност за подпомагане на тези съоръжения, например чрез своите договори за услуги по изстрелване или други инструменти, когато това е необходимо за постигане на политическите цели или потребности на ЕС.

Комисията ще продължи да допълва усилията на държавите членки, ЕКА и промишлеността по отношение на задоволяването на дългосрочните потребности от научни изследвания и иновации, включително достъпа до космическото пространство на ниска цена за малки спътници; усъвършенствани производствени технологии; революционни концепции (като повторното използване); смекчаване на въздействията върху околната среда; и предоставяне на постоянни възможности за европейски услуги за валидиране в орбита на нови технологии и продукти, които ще се използват в космическото пространство.

Комисията ще насърчава също така развитието на търговски пазари за малки системи за изстрелване с ниска цена или за търговски космически дейности, като космически полети или суборбитален космически туризъм, като подкрепя подходящите регулаторни рамки при възникване на необходимост.

Основни действия: Комисията ще консолидира подкрепата на ЕС за автономен достъп до космическото пространство, като:

- *обобщава търсенето на услуги по изстрелване с цел осигуряване на видимост за отрасъла и намаляване на разходите за изпълнението;*
- *подкрепя усилията за научни изследвания и иновации, по-специално за да гарантира способността на Европа да реагира и да ускори пробивни промени (повторно използване, малки ракети — носители);*
- *обмисля начини за подпомагане на европейските инфраструктурни съоръжения за изстрелване, когато това е необходимо за постигане на политически цели или потребности на ЕС;*
- *насърчава развитието на търговските пазари за нови космически дейности.*

3.2. Гарантиране на достъпа до радиочестотен спектър

Честотите са необходими за функционирането на космическите системи през целия им жизнен цикъл, както на търговските, така и на институционалните, и за предоставянето и навлизането на космически услуги. На европейските спътникови системи и оператори трябва да се гарантира достъп до радиочестотен спектър, който е защитен от смущения от други системи.

Комисията ще вземе изцяло предвид специфичните изисквания за космическите системи, когато координира разпределението на честотите на национално и международно равнище, като същевременно ще се стреми да увеличава максимално ефективността на използване на оскъдните ресурси.

3.3. Гарантиране на защитата и устойчивостта на критичната европейска космическа инфраструктура

Разпространението на космически отпадъци остава най-сериозният риск за непрекъснатостта на космическите дейности и ще продължи да бъде разглеждано на европейско и международно равнище. ЕС е уредил въпроса посредством прилагането на рамката за подкрепа на системата на ЕС за космическо наблюдение и проследяване (КНП), която сега започна да предоставя оперативни услуги въз основа на общ фонд от ресурси на държавите членки.

Комисията ще укрепи рамката за подкрепа на системата за КНП с цел подобряване на резултатите и на географското покритие на сензорите. Тя ще обмисли разширяването на нейния обхват с цел да се обхванат и други заплахи и уязвими места — например кибернетичните заплахи или въздействието на космическите метеорологични явления върху спътниците и наземната инфраструктура, като транспорт, енергийни и далекосъобщителни мрежи.

В дългосрочен план този модел за КНП може да прерасне в по-всеобхватна услуга за информираност за ситуацията в космоса въз основа на съществуващи дейности в държавите членки и ЕКА и като се вземат предвид международните рамки за сътрудничество — особено със САЩ.

Комисията ще работи със съответните потребителски сектори, за да разработи мерки за реакция на рисковете и предупрежденията, свързани с космически метеорологични явления. Тя ще работи с ЕКА и EUMETSAT, за да подпомага научните изследвания и да подкрепя международните усилия в тази област.

Основни действия: Комисията:

- *ще разширява сегашните услуги на ЕС за КНП и ще обмисли въвеждането на всеобхватни услуги за информираност за ситуацията в космоса (като космически метеорологични явления, кибернетични атаки). За целта тя ще работи, за да създаде партньорства, особено със САЩ;*
- *ще съдейства за повишаване на информираността за рисковете от космически метеорологични явления на европейско и международно равнище и за възникващите рискове, свързани с кибернетичната сигурност, за критичната европейска космическа инфраструктура.*

3.4. Засилване на полезните взаимодействия между космическите дейности в гражданската област и в областта на сигурността

Космическите услуги могат да укрепят капацитета на ЕС и на държавите членки за справяне с увеличаващите се предизвикателства пред сигурността и за подобряване на мониторинга и контрола върху потоците, които имат отражение върху сигурността¹⁵. Повечето космически технологии, инфраструктура и услуги могат да се използват както за граждански, така и за военни цели. Въпреки че известна част от свързания с космоса капацитет трябва да остане под изключителен национален и/или военен контрол, в редица области полезните взаимодействия между гражданската и военната сфера могат да намалят разходите, да подобрят устойчивостта и да увеличат ефективността. ЕС трябва да използва по-добре тези полезни взаимодействия.

Това ще бъде ключов въпрос в европейския план за действие в областта на отбраната, който се очаква да отвори решаващата спомагателна роля на космическото пространство за гражданския и отбранителния капацитет. Институционалните участници от ЕС и държавите членки, включително предоставящите услуги в областта на сигурността на гражданите, зависят във все по-голяма степен от услугите за

¹⁵ Както се изтъква в „Глобална стратегия за външната политика и политиката на сигурност на ЕС“, публикувана през юни 2016 г. от върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и заместник-председател на Европейската комисия.

спътникови комуникации за своите мисии и инфраструктура, но критичните потребности в областта на сигурността и отбраната днес не са напълно задоволени. Поради това Комисията работи с Европейската агенция по отбрана и ЕКА, за да оцени необходимостта и осъществимостта на една нова инициатива за осигуряване на устойчиви услуги за спътникови комуникации на правителствени и институционални потребители в областта на сигурността.

Тя ще оцени допълнително и потенциала на „Коперник“ и „Галилео“/EGNOS за задоволяване на потребностите от автономност и сигурност и за подобряване на капацитета на ЕС да реагира на предизвикателствата, свързани с миграцията, граничния контрол и морското наблюдение. За целта Комисията ще повиши изискванията за сигурност, когато се разработват тези системи, и ще засили полезните взаимодействия с некосмическия капацитет за наблюдение (например безпилотни летателни апарати).

Основни действия: Комисията:

- *ще предложи инициатива за Govsatcom, за да гарантира надеждни, сигурни и икономически ефективни услуги за спътникови комуникации за публичните органи и инфраструктурата на ЕС и на държавите членки;*
- *ще повиши изискванията за сигурност, когато се разработват космическите системи на ЕС.*

4. УКРЕПВАНЕ НА РОЛЯТА НА ЕВРОПА КАТО ГЛОБАЛЕН ФАКТОР И НАСЪРЧАВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Усилията на Европа да достигне трите стратегически цели, посочени по-горе, ще бъдат подкопани, ако ЕС не постигне една четвърта цел: поемането на много по-важна роля на световната сцена.

Достъпът до космическото пространство и използването му се уреждат от международни правила или стандарти и от система за управление, която има за цел да гарантира дългосрочното устойчиво използване на космическото пространство от всички нации. Повечето научни и проучвателни проекти за изследване на космическото пространство също са с глобален характер. Най-новите космически технологии все по-често се развиват в рамките на международни партньорства, поради което достъпът до такива проекти се превръща във важен фактор за успех за изследователите и промишлените отрасли. Достъпът до световните пазари и осигуряването на глобална равнопоставеност също са от жизнено важно значение за европейските промишлени отрасли и предприятия.

Увеличаването на човешката дейност в космическото пространство и бързият растеж на новите участници се явяват като тест за границите на новите конвенции на ООН относно космическото пространство, включително по въпросите на управлението на потоците въздушно движение и космическия добив на суровини. Европа следва да заема водещо място при управлението на глобални предизвикателства като изменението на климата или намаляването на риска от бедствия, като същевременно насърчава международното сътрудничество и изгражда глобално управление или подходящи правни рамки за космическото пространство.

Поради това Комисията ще работи заедно с върховния представител и държавите членки за насърчаване на международните принципи за отговорно поведение в

космическото пространство в рамките на Организацията на обединените нации и други подходящи многостранни форуми. ЕС следва да проправя пътя за справяне с предизвикателствата, свързани с нарастването на броя на участниците в космическото пространство, обектите и отпадъците в космоса, в съответствие с конвенциите на ООН във връзка с космическото пространство.

В допълнение Комисията ще използва космическите програми на ЕС, за да допринесе, както и да се възползва от международните усилия, чрез инициативи като Глобалната система за наблюдение на Земята (GEOSS) и Комитета по въпросите на спътниците за наблюдение на Земята (CEOS) — с „Коперник“, или инициативата за търсене и спасяване (COSPAS-SARSAT) — с „Галилео“. Тя ще оказва подкрепа на съседните на ЕС държави и на политики за развитие, както вече прави в Африка с „Коперник“ и EGNOS, както и за наблюдението по цели за устойчиво развитие. Комисията ще дава своя принос в международния диалог по въпросите на проучването на космическото пространство, заедно с държавите членки и Европейската космическа агенция, като спомага за общи европейски позиции.

Чрез инструментите на своята търговска политика и икономическата дипломация Комисията ще се стреми да създава равнопоставеност за европейската промишленост посредством преодоляване на пречките за достъп до пазара и спомагане за сближаване на мерките за контрол на износа на изделия и технологии с двойна употреба, а също така активно ще разпространява европейските космически технологии, решения и ноу-хау в страни извън ЕС. Това трябва да разкрие нови стопански възможности за европейската промишленост и да популяризира ЕС като привлекателно място и партньор за научни изследвания и инвестиции. Комисията ще продължи да подкрепя интернационализацията на космическата стопанска дейност чрез мобилизиране на съществуващите инструменти¹⁶, за да помогне за осигуряването на достъп до външни пазари на европейските предприятия, по-специално на клъстерите и мрежите от МСП.

Комисията ще засили своя двустранен и многостранен диалог, провеждан в тясно сътрудничество с държавите членки, по въпросите на космическата политика. В сътрудничество с ЕКА, EUMETSAT и GSA тя ще направи преглед на стратегическите цели на съществуващите диалози и ще определи нови такива, отразяващи променящите се приоритети на ЕС. Освен това тя ще насърчава активно космическите програми на ЕС и ще търси взаимноизгодни партньорства за обмен на данни в рамките на „Коперник“ и реципрочно участие в изследователски програми.

Основни действия: Комисията:

- *ще продължи диалозите относно космическото пространство със стратегически международни партньори, ще гарантира, че космическата политика е взета надлежно предвид в диалозите на ЕС с трети страни във връзка с контрола върху износа, ще използва икономическата дипломация и инструментите на търговската политика за подпомагане на европейските дружества, осъществяващи дейност на световните пазари, и за справяне с предизвикателствата пред обществото.*

¹⁶ Например инструмента за интернационализация на клъстери COSME, заемите или експортните кредити на ЕИБ.

- ще засили приноса на ЕС към международни инициативи, като например Групата за наблюдение на Земята и CEOS;
- ще се ангажира, заедно с другите институции на ЕС и държавите членки, съвместно с международни партньори за насърчаване на отговорно поведение в космическото пространство и съхраняване и опазване на космическата околна среда за мирно използване от всички нации.

5. ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНО ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ

Проектирането на мерките, изброени по-горе, е основано на един ключов критерий: практическото им осъществяване. Те имат за цел да насърчат партньорството между Комисията, държавите членки, Европейската космическа агенция и GSA, заедно с всички други съответни агенции като EUMETSAT, заинтересованите страни, промишлените отрасли, научноизследователската общност и потребителските общности.

Връзките между ЕС и ЕКА ще бъдат един от основните фактори за успех. ЕКА със своите високи технически постижения, експертен опит, капацитет и ноу-хау е важен партньор, на който Комисията ще продължи да разчита. Предвид междинната оценка на космическите програми на ЕС през 2017 г. Комисията ще разгледа потенциалните подобрения в мерките за управление и за опростяване — например чрез споразумение за партньорство с ЕКА чрез единна финансова рамка, с което ще бъдат рационализирани приложимите правила и ще бъдат засилени изискванията за прозрачност и отчетност.

Комисията ще продължи успешното си сътрудничество с EUMETSAT предвид нейната решаваща роля при осъществяването на програмата „Коперник“. Ролята на GSA също ще бъде засилена по отношение на използването на „Галилео“ и EGNOS, както и с цел увеличаване на навлизането им на пазара. Комисията ще разгледа възможността за разширяване на отговорностите на GSA по определени задачи, свързани със сигурността на други космически дейности на ЕС.

Комисията ще продължи да изпълнява ролята си, за да осигури удовлетворяването на нуждите на различни агенции на ЕС, като например ЕАОС¹⁷, ЕФСА¹⁸, ЕАМБ¹⁹, Европейската агенция за гранична и брегова охрана и други, представляващи секторните политики, за които са необходими решения във връзка с космическото пространство. Тя ще работи в тясно сътрудничество с Европейската служба за външна дейност (ЕСВД), Европейската агенция по отбрана и Сателитния център на ЕС (EU SatCen), заедно с държавите членки и Европейската космическа агенция, за да проучи възможните полезни взаимодействия по линия на двойната употреба в космическите програми.

Комисията ще започне да въвежда тази стратегия през 2017 г. и ще предприеме редовен структуриран диалог със заинтересованите страни, за да се гарантира ефективното осъществяване и да се проследява напредъкът.

¹⁷ Европейска агенция за околна среда.

¹⁸ Европейска агенция за контрол на рибарството.

¹⁹ Европейска агенция по морска безопасност.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Потенциалът на космическото пространство за Европа и света е огромен. Европа е изправена пред мащабни глобални предизвикателства, за които е необходим отговор на глобално равнище.

Европа трябва да дава своя принос в тази колективна отговорност. Нито една отделна държава членка не може да направи това сама. ЕС, заедно със своите държави членки и ЕКА, трябва да действа като заинтересована страна на глобално равнище за насърчаване на такова използване на космическото пространство, което ще го съхрани за бъдещите поколения.

ЕС не може да си позволи изоставане в тази област. Съюзът трябва да остане на челни позиции, като разчита на талантите и експертните знания на Европа и ги доразвива, и капитализира своите инвестиции, предвиждайки бъдещите възможности.

Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да обсъдят и подкрепят тази стратегия и да направляват ефективното ѝ прилагане в тясно сътрудничество с всички заинтересовани страни.